

Dr ILIJA MITIĆ
Dubrovnik

O trgovačko-pomorskim odnosima Dubrovnika s Ankonom

Ilija Mitij je prve radove o konzularnoj službi i dubrovačkim konzulima izdao 1954. godine u časopisu »Naše more«.

Dana 8. VI ove godine odbranio je doktorsku tezu »Konzulati i konzularna služba Dubrovačke Republike od velikog potresa 1667. do pada Republike 1808. godine« na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Stekao je titulu doktora pravnih nauka s područja pravne historije.

Uredništvo »Naše more« srdačno čestita spom dugogodišnjem suradniku promociju u zvanje doktora nauka.

Već u drugoj polovini XII stoljeća Dubrovčani su trgovali u Ankoni, a 1199. godine sklapaju s Ankonom i poseban ugovor o prijateljstvu i trgovini. Dubrovačka je vlada imenovala sredinom 1441. god. člana obitelji Thomaso iz Ankone za svog prvog konzula u toj luci. Članovi ove obitelji spominju se niz godina kao dubrovački konzuli u Ankoni, s izvjesnim prekidima oni su vršili tu dužnost više od dva stoljeća. Tokom XVIII stoljeća kao konzuli Dubrovačke Republike u Ankoni najčešće se spominju članovi obitelji Storani. Krajem istog stoljeća (1787) bio je imenovan Dubrovčanin iz obitelji Gjorgjić za konzula i agenta Republike u ovoj luci. Međutim, već od 1802. god. pa do pada Republike nalazimo ponovo stranca kao dubrovačkog konzula u Ankoni.

U Ankoni je, prema tome, više od 350 godina neprekidno djelovao dubrovački konzulat, što je veoma rijetko u dubrovačkoj konzularnoj praksi. Dubrovačka je vlada u većini slučajeva zatvarala svoje konzulate u pojedinim lukama zbog opadanja trgovine da bi ih ponovo otvorila kada se ukaže potreba, što s Ankonom nije bio slučaj, te zaključujem da je konzulat u toj luci skoro četiri stoljeća imao veliki trgovačko-pomorski značaj za Dubrovnik. Specifičnost dubrovačkog konzulata u Ankoni, u odnosu na ostale dubrovačke konzulate na zapadnom Mediteranu, nalazimo u tome što je jedino taj konzulat imao tokom XVIII stoljeća pravo presuđivanja sporova među Dubrovčanima, dok su u ostalim lukama na Zapadu to pravo vršile nadležne lokalne vlasti, čime je nesumnjivo uvećan značaj ovog konzulata u Ankoni.

Konzulat u Ankoni smatran je jednim od najvažnijih dubrovačkih konzulata na obalama Jadranskog mora jer je kroz tu luku prolazio pretežan dio dubrovačke robe koja je iz unutrašnjosti Balkana odlazila na tržišta talijanskih gradova. Razne tkanine i koža sačinjavale su pretežni dio trgovine između Dubrovnika i Ankone mada se trgovački i drugom robom. Dok se iz Dubrovnika izvozila u Ankonu neprerađena koža i svila, pamuk, vosak, sir pa čak i mlinsko kamenje, Dubrovnik je uvezio iz Ankone saten, brokat, baršun, razno sukno, španjolsku vunu i pšenicu. U trgovačkim ugovorima tokom XV i XVI stoljeća najčešće se spominju Dubrovčani iz obitelji Zuzorić i Gundulić, koji su u to vrijeme sklapali velike trgovačke poslove u Ankoni, naročito radi uvoza kože iz dubrovačkog zaleđa. Budući da je Dubrovnik bio u prijateljskim odnosima s Papinom državom, Dubrovčani su u Ankoni uživali posebne trgovačke privilegije koje datiraju još iz XIV i XV stoljeća. Na liniji Dubrovnik — Ankona bila je uspostavljena redovna otprema pisama i pošte za sve dubrovačke konzule i poslanike u Italiji i većem dijelu zapadnog Mediterana, što je još više povećalo važnost i poslove dubrovačkog konzula u toj luci. Značaj Ankone za dubrovačku trgovinu ogleda se i u tome što su mnogi Dubrovčani kupovali kuće i zemljišta na njezinom području. Redovni godišnji trgovački sajam u Sinigaliji, nedaleko Ankone, na koji su dolazili mnogi Dubrovčani, znatno su doprinijeli povećanju trgovačkog prometa između Ankone i Dubrovnika.

Dubrovački je konzulat u Ankoni poslije velikog potresa, koji je pogodio Dubrovnik 1667. godine, tokom druge polovine XVII stoljeća bio ne samo važan trgovački nego i političko-informativni centar za Dubrovnik jer se baš u tom razdoblju radilo o opstanku i očuvanju nezavisnosti Dubrovačke Republike. Važnost Ankone kao političko-informativnog centra naročito je porasla od 1685. godine kada je u Rimu postavljen prvi stalni diplomatski predstavnik — agent Dubrovačke Republike koji je preko konzula u Ankoni obavještavao dubrovačku vladu o svim važnim događajima kako za vođenje vanjske, tako i unutrašnje politike.

Preorijentacija dubrovačkog pomorstva od sredine XVIII stoljeća na pretežnu plovidbu između mediteran-

skih luka dovelo je do ukidanja nekih manje važnih dubrovačkih konzulata na Jadranu i osnivanje novih, potrebnijih na Mediteranu. No, i pored ove nove pomorske politike dubrovačke vlade postojanje dubrovačkog konzulata u Ankoni nije nikada dolazilo u pitanje i to ne samo stoga što je ova luka i nadalje ostala važna tačka dubrovačke pomorske trgovine na Jadranu, već i stoga što su dubrovački brodovi od sredine XVIII stoljeća pa sve do pada Republike preuzeli ulogu prevoznika značajnog dijela robe između Ankone i drugih mediteranskih luka.

Konzulat u Ankoni bio je najvažniji dubrovački konzulat na Jadranu i jedan od najvažnijih na čitavom zapadnom Mediteranu ne samo zbog pogodnog trgovačkog položaja na talijanskom poluotoku, već i zbog toga što je Dubrovnik i Ankonu vezivao zajednički interes, otpor istom opasnom suparniku — Veneciji koja je nastojala da održi svoju trgovačku i političku dominaciju na Jadranu.

Bilješke i literatura

- 1) **Cons. rog**, sv. 135, str. 25; **ASMM**. XVII st, br. 1731/4; **Isto**, XVIII st. br. 3205; **Lett. di Ponente**, sv. 15, str. 204 i sv. 22, str. 47; **Isprave i akti**, XIX st, sv. 14.596 (1—2) /Historijski arhiv u Dubrovniku/
- 2) **S. Anselmi**, Venezia, Ragusa, Ancona tra Cinque e Seicento, »Atti e Memorie«, vol. VI, Ancona 1969. godine.
- 3) **M. Natalucci**, Ancona attraverso i secoli, Città di Castello 1961. god.
- 4) **V. Ivančević**, Osvrt na pomorske i trgovačko-kulturne veze Dubrovačke Republike s Ankonom u 18. i 19. stoljeću, časopis »Dubrovnik«, br. 1, Dubrovnik 1969. godine.
- 5) **J. Luetić**, Povijest pomorstva Dubrovačke Republike, »Pomorski zbornik«, knj. II, Zagreb 1952. godine.
- 6) **J. Tadić**, Organizacija dubrovačkog pomorstva u XVI stoljeću, Ist. časopis, I, 1948. godine.